

UDK 341.6:341.22 (497.4:497.5)
Biblid 0543-3657, 70 (2019)
God. LXX, br. 1174, str. 54–71
izvorni naučni rad
Primljen: 23.12.2018.

Aleksandar NEDOVIĆ¹

Analiza arbitražnog spora između Hrvatske i Slovenije

SAŽETAK

Kada su nakon otcepljenja od SFRJ Hrvatska i Slovenija postale nezavisne države bilo je neophodno da definišu svoje državne granice. Nakon otcepljenja obe države su prihvatile primenu principa *uti possidetis*, ali primena ovog principa u praksi nije bila jednostavna iz razloga što unutrašnje granice SFRJ nisu bile jasno definisane. Ubrzo je pitanje razgraničenja Hrvatske i Slovenije postalo sporno pitanje u odnosu ovih država. U periodu od 1991. godine do 2009. godine Hrvatska i Slovenija su pokušale da reše ovo sporno pitanje mirnim diplomatskim putem, a nakon neuspeha ovih pokušaja, 2009. godine u Stokholmu, zaključile su Sporazum o arbitraži čime su rešavanje ovog spornog pitanja poverile Stalnom arbitražnom sudu u Hagu. Arbitraža je institut međunarodnog javnog prava koji ima veliki potencijal za primenu u međudržavnim odnosima, ali ni ona nije bez mana. Postavlja se pitanje da li je ona kao takva adekvatan i apsolutan supstitut Međunarodnom sudu pravde, ili je Međunarodni sud pravde, ipak, nezamenljiv za pojedina sporna pitanja.

Ključne reči: princip *uti possidetis*, arbitraža, državne granice, Stalni arbitražni sud.

Istorijska pozadina spora

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ) bila je država Južnih Slovena sačinjena od šest federalnih država: Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Slovenije i Hrvatske. Ova država je svoje spoljne granice jasno definisala međunarodnim ugovorima sa susednim državama,

¹ Master pravnih nauka, Privredni sud u Beogradu, E-mail: anedovic@yahoo.com

a što se tiče unutrašnjih granica one su bile definisane unutrašnjim zakonima, ali ni blizu onako precizno kao spoljne. Ovakvo stanje nije bilo problematično dok je zajednička država postojala, ali nakon raspada SFRJ razgraničenje bivših federalnih jedinica postalo je sporno. Jedan od tih sporova, koji je svoj epilog dobio odlukom Stalnog arbitražnog suda, je spor između Hrvatske i Slovenije.

U trenutku sticanja nezavisnosti, 25. juna 1991. godine, Hrvatska i Slovenija su izjavile da prihvataju primenu principa *uti possidetis*. Princip *uti possidetis* predstavlja princip međunarodnog prava pod kojim se podrazumeva da po završetku sukoba sukobljene strane zadržavaju ono što imaju u trenutku prekida sukoba, osim ako nije drugačije ugovoreno. Ovaj princip je razvijen kao institut čiji je cilj izbegavanje teritorijalnih sporova, tako što se utvrđuje teritorijalno nasleđe novih država u trenutku sticanja nezavisnosti i pretvaranjem postojećih granica u međunarodno priznate granice.

Poreklo ovog principa je u rimskom pravu, gde je ovaj princip korišćen od strane pretora kao zabrana smetanja državine nad nepokretnim stvarima između fizičkih lica. Kao institut međunarodnog prava, *uti possidetis* se u početku pojavio kao sredstvo konsolidacije *de facto* stanja koje bi dovelo do zaključivanja mira između zaraćenih strana na osnovu kojeg bi svaka strana dobila one teritorije koje su bile pod njihovom kontrolom u tom trenutku. Ovaj princip se kasnije materijalizovao u eri kolonizacije i to kao princip stvarnog prava, a sa ciljem da spreči sukobe između kolonijalnih sila koje su tada širile svoje teritorije.

Razvoju ovog principa, dakle, doprineli su problemi povezani sa legitimitetom teritorijalnog okvira novih nezavisnih država nakon perioda kolonijalizma. Suština ovog principa bila je da nove nezavisne države imaju iste one granice koje su imale dok su bile administrativne jedinice u okviru kolonijalne sile. Osim toga, princip *uti possidetis* daje teritorijalni legitimitet novoj državi, dakle novonastala država ima način da definiše svoju teritoriju na način koji nije u suprotnosti sa pravnim normama. Ovaj princip je isključivo fokusiran na teritorijalni legitimitet i uopšte se ne dotiče drugih državnih legitimiteta, poput etničkog, rasnog, istorijskog ili nekog drugog legitimiteta.

Princip *uti possidetis* bio je primenjen i u Latinskoj Americi, gde je korišćen od strane lokalnih vlasti radi uspostavljanja kontrole ili utvrđivanja kontrole nad određenom teritorijom. U Latinskoj Americi ovaj princip je bio protivteža nastojanjima da se prisvoji neka teritorija bez valjanog pravnog osnova. U to doba u Latinskoj Americi su postojale brojne neistražene oblasti. To je otvaralo mogućnost evropskim kolonijalnim silama da obnove kolonije i to efektivnom okupacijom ovih neistraženih oblasti – *terra nullius*. Upravo ova opasnost od obnavljanja kolonija doprinela je razvoju principa *uti possidetis*. Njegova glavna uloga na području Latinske Amerike bila je da spreči ponovno uspostavljanje kolonija.

Sa kontinenta Južne Amerike *uti possidetis* se dalje seli na afrički. Granice na afričkom kontinentu su povlačene tako da nisu uzeti u obzir geografski, etnički, ekonomski ili neki drugi značajni faktori. Evropski vladari su razmenjivali teritorije i povlačili granice u Africi, a da pritom nisu imali predstavu o faktičkom stanju. Rezultat toga bile su izrazito izveštačene granice koje su spajale narode koji nisu imali ništa zajedničko, a razdvajali one koji su oduvek bili jedno. Tokom procesa dekolonizacije i sticanja nezavisnosti afričke zemlje su se saglasile da će poštovati administrativne granice uspostavljene od strane kolonijalnih sila. Samim tim, nije bilo potrebno da se kreira novo pravilo koje bi realizovalo njihovu odluku. U Latinskoj Americi je već primenjen princip *uti possidetis* te je samo bilo potrebno da se ovaj princip, koji je uspešno funkcionisao u Latinskoj Americi, prilagodi potrebama afričkih zemalja. Tako se primena ovog principa proširila na Afriku. Ovaj princip je našao svoju upotrebu i nakon raspada SFRJ, SSSR-a, Čehoslovačke.²

Danas princip *uti possidetis* predstavlja važan deo međunarodnog pravnog sistema sa tendencijom da i u budućnosti zadrži ovakav status. O značaju ovog principa svedoče i brojne odluke Međunarodnog suda pravde i međunarodnih arbitraža koje su donete na osnovu primene ovog principa. Neki od sporova u kojima je odluka doneta primenom ovog principa su Burkina Faso protiv Malija, El Salvador protiv Hondurasa, Libija protiv Čada, Bocvana protiv Namibije, Bonin protiv Nigera.³

Uprkos svom značaju i širokoj primenljivosti, *uti possidetis* ipak ne može da se upotrebi za rešavanje svakog spora povodom državnih granica. To su situacije u kojima je sporno samo postojanje granice ili kada je sporno gde se tačno nalazila linija razgraničenja. Ali čak i u ovim situacijama moguće je primeniti ovaj princip, ali ne samostalno već u kombinaciji sa nekim drugim principom za utvrđivanje granica: princip vlasništva nad zemljom, princip efektiviteta, tumačenjem ugovora, pomoću izjava priznanja i pristanka, praksa.

Upravo je u ovom sporu između Hrvatske i Slovenije primenjen principa *uti possidetis* na efektivitet u Piranskom zalivu. Naime, primena ovog principa u čistom obliku nije bila moguća u konkretnom sporu zato što u SFRJ nisu postojale jasno definisane unutrašnje granice. Iz ovog razloga, učesnici ovog spora su morali da pronađu drugi način primene principa *uti possidetis*, a rešenje se ogledalo u primeni ovog principa i to na efektivitet stranaka u oblastima čije je razgraničenje bilo sporno.

² Malcom N. Shaw, "The Heritage of States: the Principle of *Uti Possidetis Juris* Today", *British yearbook of international law*, Oxford, Vol. 67, 1997, pp. 75-154.

³ Mr Bojan Tubić, „Primena načela *uti possidetis* pri određivanju međunarodnih granica”, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 3/2011, Novi Sad, str. 647-622.

Nastojanja stranaka da spor reše mirnim putem

Hrvatska i Slovenija su pokušale u periodu od 1991. godine do 2009. godine da ovo sporno pitanje reše mirnim putem.

Mirno rešavanje sporova je institut međunarodnog javnog prava koji predstavlja dostignuće civilizacijskog napredka. Naime, donedavno je rat bio legitimno sredstvo rešavanja međudržavnih sukoba. Prvi i Drugi svetski rat bili su vrhunac ljudskog stradanja i ljudske svireposti. Nakon ovih velikih ratova međunarodna zajednica je počela da se zalaže za zabranu rata. Primarne težnje međunarodne zajednice bile su usmerena na sprečavanje budućih ratova i daljih masovnih stradanja ljudi. U tom cilju bilo je potrebno da se rat i pretnja ratom eliminišu iz međusobnih odnosa država i da se zamene mirnim načinom rešavanja sporova. Ovo je podrazumevalo razvoj nekih već postojećih instituta, ali i konstituisanje nekih novih. Rezultat ovih napora predstavlja čitav spektar instituta mirnog rešavanja sporova među državama. Možemo ih podeliti u dve grupe: diplomatske i sudske.

Diplomatski načini mirnog rešavanja sporova su neposredni diplomatski pregovori, pružanje dobrih usluga, posredovanje, mirenje i anketne komisije. Sudski načini mirnog rešavanja sporova su rešavanje spora pred arbitražnim sudom i rešavanje spora pred Međunarodnim sudom pravde.⁴

Pre nego što su se obratile arbitražnom sudu, Hrvatska i Slovenija su pokušale da svoje sporno pitanje reše mirnim diplomatskim putem ali su ti pokušaji ostali bez uspeha. U periodu od 1991. do 2009. godine Hrvatska i Slovenija su vodile pregovore, zaključile međunarodne sporazume, formirale grupu eksperata...pošto diplomatskim sredstvima nisu uspele da pronađu rešenje za svoje sporno pitanje, 2009. godine zaključile su Sporazum o Arbitraži u Stokholmu kojim su se sporazumele da rešavanje svog spornog pitanja prepuste arbitražnom sudu u Hagu.

Arbitražni sporazum

Hrvatska i Slovenija su 4. novembra 2009. godine u Stokholmu zaključile Sporazum o arbitraži. Arbitraža predstavlja jedan od načina mirnog rešavanja sporova među državama i to sudskim putem. Arbitraža predstavlja alternativu formalnim sudskim institucijama, a koncept arbitraže podrazumeva da stranke same kreiraju okruženje u kojem će se rešavati njihovo sporno pitanje. Pod ovim se podrazumeva mogućnost stranaka da same biraju arbitre, merodavno i procesno pravo, način međusobne komunikacije, ali i obavezu stranaka da poštuju sudsku odluku. Sve u svemu, arbitraža podrazumeva da se sporno pitanje među strankama reši u

⁴ Milenko Kreća, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, 2014, str. 729-790.

neformalnoj atmosferi, a još neke od prednosti arbitraže su i to da je ona brža i jeftinija od klasičnog sudskog postupka.

Arbitražni sporazum između Hrvatske i Slovenije ima 11 članova, i uobičajenu sadržinu za ovu svrstu sporazuma.⁵ Njime je definisan postupak izbora arbitara, zadatak i ciljevi arbitražnog suda, primenljivo pravo, postupak pred arbitražnim sudom, obaveza poštovanja arbitražne odluke. Ali ono što privlači pažnju kod ovog ugovora je član 9. i to zbog svoje sadržine koja je neuobičajena za arbitražne sporazume.

Odredbom člana 9. Slovenija se obavezala da će otkloniti sve prepreke u pogledu otvaranja i zatvaranja pregovaračkih poglavlja Hrvatske za pristup u EU, a koje su u vezi sa ovim spornim pitanjem. Da bi se razumela suština ovog člana moramo pre svega izneti činjenicu da je u trenutku zaključivanja ovog sporazuma Slovenija bila članica EU,⁶ a Hrvatska je bila na putu da postane članica EU.⁷ Pravilo EU je da prilikom prijema novih članica sve ostale članice moraju da daju svoju saglasnost. Iz ovog člana se jasno može zaključiti da je Slovenije kao članica EU blokirala Hrvatskoj pristup u članstvo EU, sve dok se ovo sporno pitanje ne reši.

Kao članica EU Slovenija je vešto iskoristila nameru Hrvatske da postane deo EU tokom sačinjavanja ovog arbitražnog sporazuma. Pored navedenog člana 9. postoje i drugi članovi koji svojom sadržinom, ili delom svoje sadržine, privlače pažnju. Tu je i član 2. koji definiše izbor arbitara. U ovom članu stoji da će stranke izabrati predsednika arbitražnog suda, kao i dva člana koji su priznati stručnjaci međunarodnog prava, ali sa liste kandidata koju je sastavio predsednik Evropske komisije za proširenje. Sadržina ovog člana, koja upućuje na izbor arbitara sa liste koju je sastavio komesar za proširenje EU je sporna, upravo iz razloga što je u trenutku zaključenja ovog arbitražnog sporazuma Slovenija bila članica EU, a Hrvatska ne.

Sporan je i član 3. kojim su definisani zadaci arbitražnog suda. Ovaj član tačkom 1.b kao zadatak arbitražnog suda predviđa da sud utvrdi vezu Slovenije sa otvorenim morem. Sporno je to što je ovim članom praktično sudu bilo naloženo da pronade vezu Slovenije sa otvorenim morem, a ne da prethodno ispita da li Slovenija ima pravo na takvu vezu, naročito imajući u vidu međunarodnopravni institut neškodljivog prolaza.

Slovenija je tražila da joj se omogući izlaz na otvoreno more. Zbog konfiguracije terena i konkavnog oblika obale Jadranskog mora u severnom i severoistočnom delu, obala Slovenije je zatvorena teritorijalnim morima

⁵ "Arbitražni sporazum između vlade republike Slovenije i vlade republike Hrvatske", Internet: http://www.assidmer.net/doc/Arbitration_Agreement_Croatia_Slovenia.pdf, 09/05/2019.

⁶ Slovenija je postala članica EU 1. maja 2013. godine.

⁷ Hrvatska je članica EU od 1. jula 2013. godine.

Hrvatske i Italije. Da bi brod sa otvorenog mora stigao do teritorijalnog mora Slovenije mora da prođe ili kroz teritorijalno more Hrvatske ili kroz teritorijalno more Italije. Iz ovog razloga Slovenija je smatrala da treba da dobije nesmetan i direktan prolaz do otvorenog mora. Slovenija je smatrala da ova veza treba da bude fizička veza njenog teritorijalnog mora i otvorenog mora. Hrvatska je smatrala da Slovenija nema pravo na ovakvu vezu, tačnije da nema pravo na takvu vezu kakvu Slovenija traži imajući u vidu institut nesmetanog prolaska. Hrvatska je ovu vezu percipirala kao pravnu vezu, tačnije kao obavezu Hrvatskoj da omogućiti nesmetani prolaz slovenačkim brodovima civilnim i vojnim, kao i podmornicama.

Pravo neškodljivog prolaza je institut međunarodnog javnog prava koji podrazumeva ograničenje suvereniteta obalne države. Strani brodovi imaju pravo da prolaze kroz teritorijalno more obalne države, ali pod uslovom da tom prilikom ne preduzimaju nikakve neprijateljske radnje protiv obalne države, dakle ne narušavaju mir, poredak ili bezbednost obalne države. Brodovi koji se služe pravom neškodljivog prolaza potpadaju pod jurisdikciju obalne države i dužni su da se povinuju njenim zakonima. Obalna država ima pravo da privremeno uskrati pravo neškodljivog prolaza, ali samo ukoliko je to neophodno radi zaštite bezbednosti obalne države.⁸

Nedovoljno jasne su i odredbe člana 4 kojim je ugovoreno primenljivo materijalno pravo. Ovaj član u drugom stavu predviđa da će se kao materijalno pravo koristiti međunarodno pravo, pravičnost i načelo dobrosusedskih odnosa, a sve to u svrhu postizanja poštenog i pravičnog rezultata. Ova odredba je sporna iz razloga što daje veliku slobodu postupajućim arbitrima da bilo koju svoju odluku podvedu pod principe pravičnosti ili dobrosusedskih odnosa koji nisu dovoljno jasni i precizni.⁹

Opšti utisak je da je ovakav Arbitražni sporazum još u samom početku dao veliku prednost Sloveniji u odnosu na Hrvatsku. Hrvatskoj uopšte nije išlo na ruku da potpiše ovakav sporazum, ali imajući u vidu da je Hrvatska želela članstvo u EU, kao i učenjivanje od strane Slovenije, bila je primorana da reši sporno pitanje oko granica sa Slovenijom kako bi joj se put u EU otvorio.

Zahtevi stranaka u pogledu kopnene granice

Polazni princip u određivanju državnih granica je sporazum država, te ukoliko se države dogovore oko tačne lokacije granice, tada se granica određuje u skladu sa tim sporazumom. U konkretnom slučaju sporazum

⁸ Milenko Kreća, *Međunarodno javno pravo*, op. cit., str. 378-379.

⁹ Vladimir Ibler, "Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije", *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, Razred za društvene znanosti, 49=512(2012), str. 145-175.

stranka je bio da se granica odredi u skladu sa odredbama međunarodnog prava, kao i primenom principa pravičnosti i dobrosusedskih odnosa. Ova odredba se nalazi u Arbitražnom sporazumu. Dakle sud je morao da donese odluku isključivo na pravnim faktorima ali ne i na istorijskim, socijalnim ili političkim faktorima. Sporazum je takođe sadržao i odredbu da sud primeni princip *uti possidetis*, dakle da granice budu onakve kakve su bile na dan sticanja nezavisnosti u okviru SFRJ.

Stranke su se sporazumele da, prvo, pravac pružanja granica pre sticanja nezavisnosti, a u pogledu primene principa *uti possidetis*, bude onaj pravac koji je bio predviđen opštinskim pravnim normama Hrvatske i Slovenije kao državama SFRJ. Veoma je važno imati u vidu da se pravne granice često razlikuju od faktičkih, odnosno praktičnih granica. Da preciziramo, nekada se iz praktičnih razloga pravna i faktička granica ne podudaraju jer je lakše da se voda, struja, plin, kanalizacija povežu ili dostavljaju iz druge opštine, ili da se poštanski brojevi dodeljuju na način koji se ne podudara sa pravnim granicama, a opet iz praktičnih granica. Dakle, u pogledu primene principa *uti possidetis*, relevantne su one granice koje su uspostavljene zakonima.

Druga važna stvar je da se sud prilikom odlučivanja ne treba osvrnati na želje lokalnog stanovništva. Želje i potrebe stanovništva bile su predmet interesovanja političkih i pravnih institucija u SFRJ kada su unutar SFRJ bile određivane granice, te sada nema potrebe ponovo uzimati u obzir ono o čemu je već neko vodio računa. Ovo, naravno, nije bilo dobro jer su praktične posledice izostavljanja faktičkog stanja i potreba lokalnog stanovništva dovele do nelogičnosti na terenu. Naime, konkretan problem neuzimanja u obzir faktičkih potreba lokalnog stanovništva doveo je do toga da se kuće stanovnika u pograničnim mestima, na primer, nalazi u Hrvatskoj a dvorište i štala u Sloveniji, ili da neki stanovnici prelaze državnu granicu svaki put kada pređu iz jedne sobe u drugu, jer državna granica prolazi kroz njihovu kuću. Smatram da je tribunal trebao da granicu utvrdi na osnovu pravnog stanja, ali da u određenim situacijama tu granicu koriguje faktičkim stanjem na terenu. To bi svakako doprinelo izbegavanju ovakvih nelogičnosti na terenu.

Pravni principi imaju uvek prednost u odnosu na pravilo efektiviteta u nekoj oblasti. Međutim, postoje situacije gde pravni principi nisu jasni ili gde uopšte ne postoje. U tim situacijama presudnu ulogu igra upravo princip efektiviteta. Ovaj princip se mora primenjivati sa velikim oprezom iz razloga što jedna činjenica, sama po sebi, ne dokazuje postojanje efektiviteta nad nekom teritorijom, već se svaka činjenica razmatra u širem kontekstu i zajedno sa drugim činjenicama, pa se tek onda može doneti zaključak o postojanju ili nepostojanju efektiviteta.

U konkretnom slučaju, preko 90% oblasti nisu bile sporne, počev od istoka ka zapadu te oblasti obuhvataju tromedju sa Mađarskom pa do ušća reke Dragonje. Oblasti koje nisu sporne su zapravo one oblasti gde se susedne katastarske opštine (hrvatske i slovenačke) podudaraju i koje su međusobno usklađene. Time je sud kao početnu premisu uzeo da granice

perifernih katastarskih opština predstavljaju državne granice. Iz ovoga proizilazi da su katastarske granice bile u skladu sa republičkim granicama, te ukoliko bi katastarska granica odstupala od zakonskih republičkih granica to bi se onda smatralo katastarskom, a ne republičkom granicom. Isto tako, na polju međunarodnog prava postoji pretpostavka da svaka država poštuje svoje unutrašnje zakone tako da, imajući ovo u vidu, pretpostavlja se da su obe države katastarske granice odredile u skladu sa svojim unutrašnjim zakonima. Imajući u vidu da je zadatak suda bio da odredi granicu celokupnom dužinom, a ne samo u spornim područjima, sud je u onim oblastima gde se katastarske granice poklapaju i gde su međusobno usklađene uzeo kao takve i, u skladu sa sporazumom stranaka, prihvatio kao takve bez daljeg ispitivanja stvari.

Što se tiče granice na moru Slovenija je smatrala da njoj treba da pripadne Piranski zaliv u celosti, da teritorijalna mora treba razgraničiti tako da Slovenija, bar u jednom delu, ima pojas teritorijalnog mora u širini od 12 nautičkih milja, kao i vezu između teritorijalnog mora Slovenije i otvorenog mora za koju je Slovenija smatrala da treba da bude fizička veza.

Zahtevi Hrvatske su bili da sud Pranski zaliv i teritorijalna mora razgraniči linijom sredine, a što se tiče utvrđivanja slovenačke veze sa otvorenim morem Hrvatska je ovu vezu shvatila kao pravnu a ne kao fizičku vezu slovenačkog teritorijalnog sa otvorenim morem. Hrvatska je smatrala da sud treba Sloveniji da omogući bezbedan i neprekinut pristup otvorenom moru preko hrvatskog teritorijalnog mora.

Odluka suda

Sud je dana 29. juna 2017. godine, nakon analize iznetih zahteva stranaka i priloženih dokaza, doneo obrazložene odluke u pogledu razgraničenja Piranskog zaliva, teritorijalnih mora, slovenačke veze sa otvorenim morem i režimom upotrebe relevantnih morskih pojasa. Presuda suda bila je zvanično objavljena u prostorijama Stalnog arbitražnog suda u Hagu, a čitanju presude nisu prisustvovali hrvatski predstavnici jer su se još 2015. godine, odlukom hrvatskog Sabora, povukli iz arbitraže nakon što je otkriveno da su arbitar, kojeg je imenovala Slovenija, i predstavnica Slovenije u telefonskim razgovorima pravili plan kako da utiču na druge arbitre i planirali kako da iznose argumente pred sudom. Za Hrvatsku je ovo bila teška povreda Arbitražnog sporazuma koja je nepovratno narušila ugled ovog suda.

Sud je u cilju utvrđivanja granica krenuo od unutrašnjeg zakonodavstva SFRJ, koje je relevantno za određivanje granica u trenutku sticanja nezavisnosti. Na osnovu zakonskih normi sud je težio da utvrdi da li su i kako razgraničene sporne teritorije u pogledu zakona i da li je potrebno primeniti neki drugi princip za razgraničenje od onog koji su stranke

ugovorile. Glavne prepreke prilikom određivanja toka granice na kopnu bile su te da se katastarske parcele preklapaju ili da se uopšte ne dodiruju, da katastarskih parcela uopšte nema u pojedinim oblastima, kao i da konkretne okolnosti nalažu primenu nekog drugog principa umesto onog koji su stranke ugovorile. Ono oko čega su se stranke još sporazumele je da sud ne može da utvrdi svaki metar granice, da je sud u odlučivanju vezan onim što stranke iznesu na usmenim raspravama, odnosno u svojim podnescima, kao i da sud niti sudska stručna lica ne mogu da vrše uviđaj na licu mesta, niti da samostalno obilazi lice mesta. Sud odluku donosi isključivo na osnovu dokumentacije i usmene rasprave stranaka. Ovo je upravo još jedna okolnost koja je doprinela nelogičnim rezultatima.

Na kopnu je Slovenija tražila da se granica na reci Muri povuče linijom sredine reke, a Hrvatska je tražila da se primene katastarske granice. Sud je granicu u oblasti Međimurja odredio na osnovu katastarskih opština. U srednjem sektoru Hrvatska je dobila sva naseljena mesta, uključujući i Svetu Geru na kojoj je svojevremeno boravila slovenačka vojska. U području reke Dragonje, Hrvatska je dobila levu obalu reke Dragonje gde se nalaze Škrile, Mlini, Bužini i Škedulin.

U pogledu delimitacije zaliva stranke su se sporazumele da se ona ima izvršiti na osnovu efektiviteta u zalivu, ali se nisu sporazumele oko toga ko je imao koliki efektivitet u zalivu. Obe stranke su svoj efektivitet zasnivali na policijskim patrolama, regulativi ribolova u zalivu i istraživačkim aktivnostima. Slovenija je tvrdila da je u SFRJ imala potpunu kontrolu nad Piranskim zalivom te da joj treba dodeliti celi zaliv. Hrvatska je smatrala da su stranke podjednako bile aktivne i prisutne u zalivu, svaka u svom reonu nadežnosti, Hrvatska u južnom a Slovenija u severnom delu zaliva. Predlog Hrvatske je bio da sud podeli zaliv linijom sredine.

Sud je u svetlu utvrđivanja efektiviteta uzeo u obzir i činjenice koja je od strana prisutnija u zalivu. Sud je utvrdio da je slovenačka strana zaliva relativno gusto nastanjena, da je ekonomski život meštana tradicionalno zasnovan na ribolovu, pomorskom saobraćaju i eksploataciji solana. U poslednjim decenijama došlo je i do razvoja turizma. S druge strane, hrvatska obala je vekovima bila napuštena, bez stalnih naselja sa izuzetkom dva, nedavno otvorena, turistička objekta koji nisu stalno naseljeni. Sud je bio stava da ovakva situacija jasno oslikava aktivnosti stranaka u zalivu.

Na osnovu ovog utvrđenog činjeničnog stanja sud je utvrdio da Slovenija nije imala potpunu kontrolu nad zalivom, ali ni da je Hrvatska imala kontrolu nad celom južnom polovinom zaliva, te je sud liniju razgraničenja u zalivu povukao tako da Sloveniji pripadnu $\frac{3}{4}$ zaliva a Hrvatskoj $\frac{1}{4}$. Linija razgraničenja polazi od tačke gde se kanal Sv. Odorika uliva u Jadransko more i nastavlja pravo do linije koja spaja dve najisturenije tačke kod prirodnog ulaza u Piranski zaliv.

U pogledu razgraničenja teritorijalnih mora, stranke su bile saglasne da se primeni član 15. Konvencije o pravu mora (UNCLOS).¹⁰ Odredbom člana 15. Konvencije propisano je da se razgraničenje mora dveju država, čije su obale naspramne ili susedne, vrši po pravilima linije sredine, osim u slučaju kada zaliv ima status istorijskog zaliva, ili ako postoje posebne okolnosti kada se razgraničenje vrši primenom nekih drugih pravila. Hrvatska je smatrala da u konkretnom slučaju treba primeniti osnovno pravilo propisano ovim članom – pravilo linije sredine, a Slovenija je smatrala da se nalazi u geografski nepovoljnom položaju i da bi primena pravila linije sredine dodatno pogoršala njen položaj, te je s toga insistirala da se na razgraničenje teritorijalnih mora primene neka druga pravila.

Sud je, uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja, odlučio da linija razgraničenja treba da bude modifikovana kako bi se izbeglo odsecanje Slovenije. Dakle, sud nije želeo da favorizuje Sloveniju zbog konfiguracije terena, već je nastojao da dodatno ne pogorša njen položaj povlačenjem linije sredine. Iz ovih razloga sud je odlučio da granica od tačke A produži ka severu, linijom koja je paralelna sa linijom koja spaja tačke T2 i T3 iz Ozimskog sporazuma¹¹. Ova linija ide do tačke B koja se nalazi na liniji koja spaja tačke T3 i T4 utvrđene Ozimskim sporazumom.¹² Jedan od zadataka suda predviđen Arbitražnim sporazumom bio je i da sud utvrdi slovenačku vezu sa otvorenim morem. Prisetimo se ovde da je Slovenija ovu vezu shvatila kao fizičku vezu sa otvorenim morem, a Hrvatska kao pravnu vezu.

Sud je prihvatio slovenačko shvatanje ove veze. U svojoj analizi sud je naveo da je Arbitražni sporazum bio sastavljen na engleskom jeziku te da terminu *junction* nije dodeljeno neko posebno značenje. To dalje znači da ovaj termin ima značenje koje je uobičajeno u engleskom jeziku. Nakon razmatranja sud je došao do zaključka da ovaj termin ima prostorno značenje i konotaciju. U standarnom engleskom rečniku ovaj termin predstavlja mesto gde se dve ili više stvari spajaju ili dodiruju. Shodno navedenom sud je slovenačku vezu sa otvorenim morem utvrdio kao fizičku vezu teritorijalnog

¹⁰ „Konvencija o pravu mora”, član 15.

„Kada obale dveju država leže naspramno ili se međusobno graniče, ni jedna od tih dveju država nije ovlašćena, ako među njima nije drugačije ugovoreno, da proširi svoje teritorijalno more preko linije sredine, na kojoj je svaka tačka jednako udaljena od najbližih tačaka polaznih linija od kojih se meri širina teritorijalnog mora svake od tih dveju država. Ova odredba se, međutim, ne primenjuje u slučaju gde je zbog istorijskog statusa ili drugih posebnih okolnosti potrebno razgraničiti teritorijalna mora dveju država na drugačiji način.”

¹¹ Prikaz linija granica između Slovenije i Hrvatske, kao i pojas slovenačke veze sa otvorenim morem prikazani su na slici.

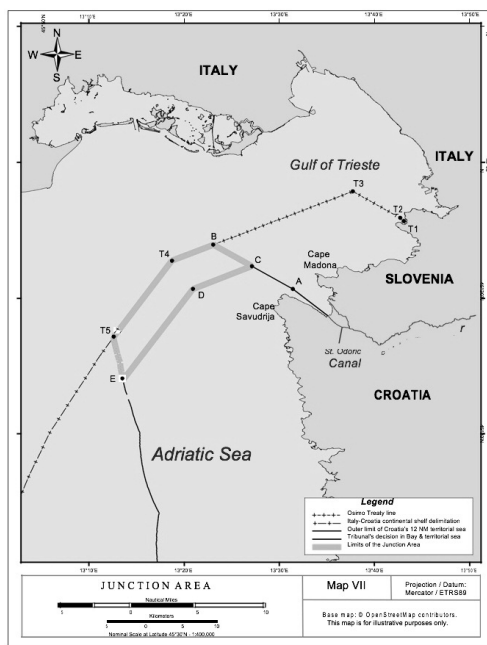
¹² Ozimski sporazum su zaključile SFRJ i Italija dana 10. novembra 1975. godine, a ovim sporazumom su definisane granice između ove dve zemlje.

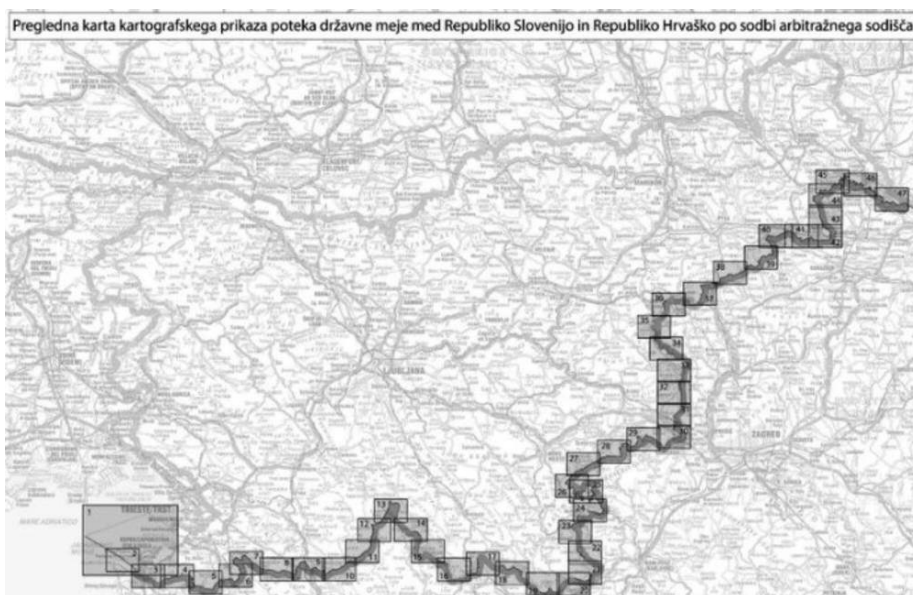
mora Slovenije i otvorenog mora. Ova fizička veza podrazumeva morski pojas širine 2,5 nautičkih milja koji se nalazi u teritorijalnom moru Hrvatske, duž granice sa Italijom.

U ovom području sud je uspostavio takav pravni režim čiji je cilj da garantuje integritet hrvatskih teritorijalnih voda i slovenačku slobodu komunikacije njenih teritorijalnih voda sa otvorenim morem. U ovom pojasu treba da postoji sloboda komunikacije svih namena, kao i nesmetan i neprekidan pristup ka Sloveniji i iz Slovenije, kako na vodi tako i u vazduhu. Navedene slobode pripadaju svim plovilima i vazduhoplovima, bez obzira na to kojoj zemlji pripadaju i bez obzira na to da li su civilni ili vojni. Za razliku od prava neškodljivog prolaza, prava komunikacije u ovom pojasu ne podležu nikakvim ograničenjima niti se mogu uskratiti pod nekim okolnostima, podmornice nemaju obavezu da se kreću po površini i plovila ne podležu kontroli od strane bilo koje obalne države.

Hrvatska, međutim, ima pravo da u ovom pojasu preduzima mere u cilju sprečavanja kršenja normi hrvatskog prava, a ima i obavezu da odgovori na zahtev zapovednika broda, diplomatskog zastupnika koji traže pomoć. Isto tako, Hrvatska ima pravo da u ovom pojasu deluje u spasilačkim operacijama. Hrvatska ima obavezu da, kao i druge susedne države, preduzme mere sa ciljem sprečavanja kriminalnih aktivnosti u ovom pojasu.

U suštini, ovaj pojas predstavlja deo teritorijalnih voda Hrvatske ali hrvatski suverenitet je ograničen u korist Slovenije.

Slike peuzete iz Presude

Skandal u vezi sa ovom arbitražom

Tokom ovog arbitražnog spora izbio je skandal kada su srpski i hrvatski mediji objavili da Slovenija ima neformalne kanale komunikacije sa sudom, kao i da potencijalno vrši pritisak na pojedine arbitre. Odlučujući o zahtevima Hrvatske da se smesta prekine arbitražni postupak sud je dana 30. juna 2016. godine doneo delimičnu presudu u kojoj je odlučio da li arbitražni sporazum ostaje na snazi ili ne.

Na ove sporne i sporedne događaje sudu je prvi put skrenuta pažnja tokom aprila i jula 2015. godine.

Sud je 30. aprila 2015. godine obavešten o mogućem kršenju arbitražnog sporazuma kada je Hrvatska uputila pismo Sloveniji u kojem je tražila od Slovenije da objasni dve izjave svog ministra spoljnih poslova koje je on dao slovenačkoj televiziji. Ove izjave bile su u vezi sa ovim arbitražnim postupkom, a ministar spoljnih poslova Slovenije izjavio je da ima nezvanične informacije da će sud utvrditi vezu Slovenije sa otvorenim morem. Druga izjava ministra koja je Hrvatskoj privukla pažnju bila je ona gde je ministar izjavio da je imao sastanak u Hagu.

Srpski i hrvatski mediji objavili su transkripte i zvučne zapise na kojima se mogu čuti razgovori dr Jerneja Sekoleca, koji je bio jedan od arbitara a imenovan je od strane Slovenije, i Simone Drenik, koja je bila jedan od agenata Slovenije. Ovi razgovori obavljeni su 15. novembra 2014. godine i 11. januara 2015. godine. Tokom ovih razgovora objavljene su informacije o

diskusijama i zaključcima suda, o mogućnostima da se vrši uticaj na pojedine članove suda, a bilo je govora i o dostavljanju pojedine dokumentacije doktoru Sekolecu od strane gospođe Drenik.

Nakon objavljivanja ovih razgovora dr Jernej Sekolec i Simona Drenik su podneli ostavke.

Hrvatska je predložila da sud odmah obustavi postupak iz pravnih i moralnih razloga. Smatrala je da je došlo do teškog kršenja Arbitražnog sporazuma, te da nastale nepravilnosti arbitražni sud ne može otkloniti niti može odlučivati o njima. Nakon ovih nemilih događaja obavestila je Sloveniju da želi da raskine Arbitražni sporazum.

Slovenija je u svoju odbranu istakla da su izjave njenog ministra spoljnih poslova izvučene iz konteksta, da nije imala neformalnih informacija o ishodu spora, kao i da nije imala neformalni kanal komunikacije sa sudom. Isto tako, Slovenija je odbacila navode da je vršila pritisak na arbitre. Smatrala je da je sud obavezan da nastavi da postupa po Arbitražnom sporazumu i da donese konačnu odluku. U suprotnom, sud ne bi ispunio svoj cilj zbog kojeg je konstituisan. Slovenija je navela i to da Arbitražni sporazum nije pravnovaljano raskinut, kao i da arbitražni sud i dalje treba da postupa u konkretnom sporu, kao i da je nadležan da odluči o pravnovaljanosti raskida sporazuma. U korist ovih tvrdnji pozvala se na princip međunarodnog prava *competence – competence*.

Prilikom odlučivanja o ovoj stvari pred sudom se našlo nekoliko pitanja. Pre svega, da li je arbitražni sud uopšte nadležan da odlučuje u datim okolnostima, da li je Arbitražni sporazum i dalje na snazi, da li se postupak pred arbitražnim sudom može nastaviti, da li je sud nakon ovih događaja ostao objektivn i da li će moći da donese objektivnu presudu, da li će sve ovo imati negativne posledice po Hrvatsku?

Odlučujući o nadležnosti sud je zaključio da je nadležan da postupa u datim okolnostima.¹³ Osnov ovakve odluke ležao je u principu *competence – competence*.¹⁴ U suprotnom, kada ovaj princip ne bi postojao tada bi svaka stranka spora mogla da blokira rad suda kad god to hoće. Sud je naveo da se ovaj princip često koristio u nekim drugim sporovima.¹⁵ Ovaj princip uvršten je i u mnogim međunarodnim ugovorima kao i u statutu Međunarodnog suda pravde.¹⁶ Sud je podsetio da čak i Arbitražni sporazum

¹³ „Delimična presuda Stalnog arbitražnog suda” (2016), str. 37-41

¹⁴ Pravilo po kojem je sud nadležan da sam odlučuje o svojoj nadležnosti.

¹⁵ Ovaj princip je korišćen i u drugim sporovima kao na primer: spor između Čilea i Francuske od 1900. godine, sporu oko granice u zalivu Valfiš od 1911. godine i drugim.

¹⁶ Član 36. tačka 6. Statuta Međunarodnog suda pravde: U slučaju spora o nadležnosti MSP odlučuje sud.

između stranaka u članu 6. navodi da ukoliko nije drugačije ugovoreno sud će primenjivati Fakultativna pravila za arbitražne sporove među državama Stalnog arbitražnog suda.

Razmatrajući pitanje da li se postupak može nastaviti sud je zaključio da je pozitivno to što još uvek sud nije doneo nikakvu odluku o predmetu spora.¹⁷ Naime, da je sud već odlučio po nekom pitanju, sam autoritet te odluke bio i doveden u pitanje. Ovako sud je imao vremena da otkloni nedostatke i da obezbedi uslove da sud nastavi da postupa, ali i da donese objektivnu odluku. Sud je naveo da ne samo da ima pravo već i obavezu da nastavi sa postupkom, ali isto tako ima i obavezu da obezbedi nezavisnost suda. Sa razlogom se postavilo pitanje da li bi sud posle objavljivanja spornih razgovora mogao uopšte da bude nezavistan. Naime, arbitri Sekolec i Vukas podneli su ostavke. Sud nije imao dokaza da su objektivnost i nezavisnost preostalih troje arbitara bili narušeni. Isto je važno i za dva nova arbitra koja su zamenila Sekoleca i Vukasa. Nove arbitre je, a u skladu sa Arbitražnim sporazumom imenovao predsednik suda Žilber Gijom, a za nove arbitre imenovani su Rolf Ejnar Fife i profesor Nikolas Mišel.¹⁸

Sud je zauzeo stav da svi ovi događaji nisu mogli da imaju negativne posledice po Hrvatsku. Ovi razgovori nisu obavljani u nekoj kritičnoj fazi postupka već kada je glavna rasprava bila zaključena. Jedinne negativne posledice po Hrvatsku mogle su da budu te da dr Sekolec pojedinim arbitrima skrene pažnju ili da naglasi neke činjenice koje su već bile iznete u toku glavne rasprave. Sud je naglasio da je metod rada pred sudom bio takav da je za svako zasedanje pripreman neki problem. Arbitri su pre svakog zasedanja dobijali relevantne materijale za taj konkretan problem zajedno sa dokazima i protivdokazima stranaka. Svaki arbitar je imao mogućnost da iznese svoje mišljenje i svoje stavove povodom svakog pitanja koje je bilo izneto pred sud. Tako je i dr Sekolec iznosio svoja mišljenja o izloženim problemima. Istu mogućnost imao je i arbitar Vukas kojeg je imenovala Hrvatska. Dakle, radnje dr Sekoleca se ne bi mogle okarakterisati kao pritisak na druge arbitre već kao prosto iznošenje mišljenja. Štaviše, nakon podnošenja ostavki ovih arbitara njihova mišljenja nisu više bila uzimana u obzir od strane novog sastava suda. Imajući u vidu sve gore navedeno sud je zauzeo stav da nije narušena nezavisnost suda.

Što se tiče dostavljanja dokumentacije dr Sekolecu, a koju je on objavio, sud je utvrdio da dr Sekolec nije objavio dokumenta koja sadrže neke nove činjenice koje stranke nisu već iznale pred sudom, tako da nisu od značaja da utiču na odluku suda.

¹⁷ "Delimična presuda Stalnog arbitražnog suda" (2016), op. cit., crp. 41-49.

¹⁸ Članom 2. tačka 3. Arbitražnog sporazuma ugovoreno je da ukoliko dođe do upražnjavanja nekog mesta usled smrti, nesposobnosti ili ostavke člana, mesto će biti popunjeno u skladu sa postupkom za izvorno imenovanje.

Konačno sud je trebao i da donese odluku o validnosti raskida Arbitražnog sporazuma od strane Hrvatske.¹⁹ Naime, Hrvatska je 30. jula 2015. godine protesnom notom obavestila Sloveniju da raskida Arbitražni sporazum, pozivajući se na član 60 stav 1 Bečke konvencije o ugovornom pravu.²⁰ Hrvatska je obavestila i arbitražni sud da je raskinula Arbitražni sporazum sa Slovenijom, uz dodatak da je povukla svoje predstavnike koji su je zastupali pred arbitražnim sudom. Slovenija je smatrala da ovaj postupak Hrvatske nije u skladu sa međunarodnim pravom.

U skladu sa svojom nadležnošću, sud je bio pozvan da odluči o punovažnosti ovog raskida. Konačna odluka suda po ovom pitanju je da kršenja Arbitražnog sporazuma od strane Slovenije nisu bila takve prirode da vode do nemogućnosti nastavka sa postupkom, te da ne bi mogla osujetiti sud da odluči o predmetu spora. Po mišljenju suda Hrvatska ne bi mogla raskine Arbitražni sporazum pozivajući se na član 60 Bečke konvencije. Konačna odluka suda je bila da Arbitražni sporazum ostaje na snazi i da arbitražni sud nastavlja da postupa do donošenja konačne odluke.

Zaključak

Imajući u vidu napred navedeno postavlja se pitanje da li je arbitraža zapravo bila dobro rešenje za ovaj spor?

Arbitraža omogućava strankama spora da u jednoj neformalnoj atmosferi reše svoje sporno pitanje i to tako što stranke same imaju veliki uticaj na definisanje okruženja u kojem će se rešavati njihovo sporno pitanje. Stranke mogu izabrati arbitre, merodavno i procesno pravo kao i brojne druge faktore. Arbitraža se može ugovoriti putem arbitražne klauzule u ugovoru – dakle pre nastanka spora, i putem arbitražnog sporazuma – nakon nastanka spora. Hrvatska i Slovenija su zaključile arbitražni sporazum – odlučile su se za arbitražu nakon nastanka spora.

Prilikom zaključivanja tog sporazuma Slovenija je nesumnjivo iskoristila svoju bolju pregovaračku poziciju koja se ogledala u mogućnosti da blokira pristup Hrvatskoj u EU. Hrvatska je, s druge strane, želela da postane članica EU pa je zbog toga morala da učini određene ustupke i da pristane na takav arbitražni sporazum koji je od samog početka dao bolju poziciju Sloveniji.

¹⁹ "Delimična presuda Stalnog arbitražnog suda" (2016), op. cit., str. 49-58.

²⁰ Članom 60 „Bečke konvencije o ugovornom pravu“ predviđeno je da suštinsko kršenje ugovora od strane jedne članice ovlašćuje drugu članicu da se pozove na kršenje kao razlog za prestanak ugovora ili obustavljanje njegove primene u celini ili delimično. Istim članom je definisano i da se pod suštinskim kršenjem ugovora smatra i kršenje odredbe bitne za ostvarivanje predmeta ili cilja ugovora.

Ovo je upravo jedna od mana neformaliteta koji nudi arbitraža. Ukoliko jedna od stranaka ima iole bolju pregovaračku poziciju može bitno da naruši ravnopravnost stranaka.

Osvrnimo se sada na samu prirodu spora. Predmetni spor je nastao oko granica između Hrvatske i Slovenije. Granice predstavljaju zamišljene linije koje definišu teritorije država. Svaku državu konstituišu tri elementa, to su postojano stanovništvo, suverena vlast i utvrđena teritorija. Dakle, teritorija jedne države predstavlja konstitutivan element jedne države. Iz ovog razloga pitanje državne teritorije predstavlja pitanje od suštinskog značaja za svaku državu.

Da li je dobro da se jedno pitanje od ovolikog značaja rešava u neformalnoj atmosferi? Moramo imati u vidu da je glavni cilj svakoj od stranaka da pobedi u sporu. U realizaciji tog cilja svaka stranka se koristi raznim sredstvima. Pritisci na sudije i arbitre nisu novina u međunarodnom pravu. Pritisci su oduvek postojali i postojaće zauvek. Druga opcija koja je bila na raspolaganju Hrvatskoj i Sloveniji bila je da svoje sporno pitanje reše pred Međunarodnim sudom pravde. Međunarodni sud pravde ima jasna, precizna i striktna pravila i procedure po kojima postupa. Pred ovim sudom postoji stog formalizam. Istina je da čak ni sud koji uživa veliki ugled, poput Međunarodnog suda pravde, nije imun na pritiske i na interese i pretenzije velikih sila i moćnih međunarodnih organizacija, ali ono što je sigurno jeste da je u atmosferi strogog formalizma mnogo teže izigravati pravila i dati legitimitet nekim nečasnim aktivnostima stranaka nego u neformalnoj atmosferi.

Neminovno je da će iz spora uvek jedna stranka izaći nezadovoljna. U ovom slučaju to je bila Hrvatska. Hrvati su smatrali da su mnogo oštećeni ovim arbitražnim postupkom, a najbolnije je bilo to što su izgubili deo teritorijalnog mora. Međutim, koliko je Hrvatska zapravo izgubila? Hrvatska je dobila znatne teritorije na kopnu – u sektoru Međimurja granica je povučena na osnovu katastarskih parcela (što je bio zahtev Hrvatske) tako da u ovom sektoru nije došlo do većih promena, u srednjem sektoru Hrvatska je dobila sva naseljena mesta, kao i levu obalu reke Dragonje u sektoru oko istoimene reke. Dakle, Hrvatska je na kopnu dobila znatno veće teritorije od Slovenije.

Što se tiče granice u Piranskom zalivu, Slovenija je dobila $\frac{3}{4}$ zaliva a Hrvatska $\frac{1}{4}$. Možda na prvi pogled ovakava podela zaliva ne izgleda pravedno, ali ukoliko se uzme u obzir faktičko stanje stvari na terenu – da je slovenačka obala zaliva mnogo naseljenija i u turističkom pogledu daleko razvijenija od hrvatske obale onda je ovakva podela pravedna.

Ono što je za Hrvatsku predstavljalo najveći problem jeste konstituisanje fizičke veze između teritorijalnog mora Slovenije i otvorenog mora. Severoistočna obala Jadranskog mora je zakrivljena što dovodi do toga da je nakon otcepljenja od SFRJ teritorijalno more Slovenije bilo zatvoreno teritorijalnim morima Italije i Hrvatske. Na ovom mestu je opravdano

postaviti pitanje zašto je Slovenija tražila prolaz samo preko hrvatskog teritorijalnog mora, a ne i preko italijanskog? Postoje najmanje dva razloga za ovo. Prvi razlog je taj da što su u vreme zaključivanja Arbitražnog sporazuma iz Stokholma i Slovenija i Italija bile članice EU. Bilo koja pretenzija jedne države na teritoriju druge države neminovno dovodi do sukoba tih dveju zemalja. Ukoliko bi Slovenija tražila da se predmetna veza sa otvorenim morem konstituiše i preko italijanskog mora to bi dovelo do sukoba između Italije i Slovenije. Međusobni sukobi između članica su poslednja stvar koju EU želi. Dakle, EU kao moćna međunarodna organizacija ne bi dozvolila sukob među svojim članicama, te bi realizacija ovako postavljenog zahteva bila nemoguća za Sloveniju. Drugi razlog leži u moći Italije koja je nesporno u svakom smislu moćnija i od Slovenije i od Hrvatske. Uslovno rečeno, napad na hrvatsku teritoriju je bio mnogo lakši i realniji zahtev za Sloveniju, a naročito imajući u vidu mogućnost Slovenije da uslovljava Hrvatskoj pristup u članstvo EU.

Što se tiče same fizičke veze sa otvorenim morem, ona predstavlja pojas širine od 2,5 nautičke milje koji se proteže duž hrvatsko-italijanske granice. Ovaj pojas ne predstavlja deo otvorenog mora, niti je postao deo teritorijalnog mora Slovenije. Ovaj pojas je i dalje deo Hrvatske, s tim što je hrvatski suverenitet u ovom pojasu i vazдушnom prostoru iznad njega znatno ograničen u korist Slovenije, kao i svih drugih plovila i vazduhoplova kojima je kranje odredište Slovenija. *Summa summarum* – Hrvatska je dobila na kopnu a malo toga je izgubila na moru. Hrvatska ima teritoriju od oko 56.594 km² sa obalom na Jadranskom moru od 6.268 km, te ovaj pojas i ne predstavlja toliko veliki gubitak za Hrvatsku. Jedina stvar koju je Hrvatska izgubila je deo suverenosti nad tim malim pojasom.

Na osnovu svega navedenog još ne možemo sa sigurnošću reći da li je arbitraža dobar izbor ili ne. Iskustva iz ove arbitraže nam govore da pored prednosti, arbitraža ipak nije sasvim imuna na uticaje. Ukoliko se jedna država nađe u situaciji da bira između arbitraže ili neke druge opcije, ona mora pre svega da se ozbiljno pozabavi prirodom spornog pitanja, a naročito mora da se posveti objektivnoj analizi spora i da na osnovu svih analiza pažljivo odmeri koja je opcija najbolja za nju.

Bibliografija

“Arbitražni sporazum između vlade Republike Slovenije i vlade Republike Hrvatske”, Internet: http://www.assidmer.net/doc/Arbitration_Agreement_Croatia_Slovenia.pdf, 09/05/2019.

Ibler, Vladimir, “Sporazum o arbitraži između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije”, *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, Razred za društvene znanosti, 49=512(2012).

Kreća, Milenko, *Međunarodno javno pravo*, Beograd 2014.

Shaw, Malcom N., "The Heritage of States: the Principle of *Uti Possidetis Juris* Today", *British yearbook of international law*, Oxford, Vol. 67, 1997.

Tubić, Bojan, "Primena načela *uti possidetis* pri određivanju međunarodnih granica", *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, Novi Sad. 3/2011.

Aleksandar NEDOVIĆ

ANALYSIS OF ARBITRATION DISPUTE BETWEEN CROATIA AND SLOVENIA

ABSTRACT

After secession from the SFRY, Croatia and Slovenia became independent states, so it was necessary to define the states' borders. Both countries accepted the application of the principle *uti possidetis*, but the implementation of this principle was not simple in practice. The reason for this was that the internal borders of the SFRY were not clearly defined. Soon, the question of the demarcation of Croatia and Slovenia became a controversial issue in relation to these countries. In the period from 1991 to 2009, Croatia and Slovenia tried to resolve this controversial issue by peaceful diplomatic means, but after the failure of these attempts, in 2009 in Stockholm they concluded the Arbitration Agreement by which the resolution of this controversial issue was entrusted to the Permanent Court of Arbitration in The Hague. Arbitration is an institute of International Public Law that has great potential for application in interstate relations, but it also has disadvantages. The question arises as to whether it is an adequate and absolute substitute for the International Court of Justice, or the International Court of Justice is irreplaceable for certain controversial issues.

Key words: Principle *uti possidetis*, Arbitration, state borders, Permanent Arbitration Court.